

Kongres Gmin Wiejskich

16 - 17 września 2014 r.

Stanowisko

XV Kongresu Gmin Wiejskich

z dnia 17 września 2014

w sprawie

wsparcia rozwoju obszarów wiejskich środkami PROW oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014 – 2020

Przedstawiciele gmin wiejskich uczestniczący w XV Kongresie Gmin Wiejskich stwierdzają pilną potrzebę określenia roli gmin i obszarów wiejskich w dalszym rozwoju Rzeczypospolitej. Podkreślamy, że w ostatnich kilkunastu latach zarówno w miastach jak i na obszarach wiejskich następowały dynamiczne zmiany wymagające aktualnego zdiagnozowania oraz określenia odpowiedniej strategii i instrumentów, zapewniających efektywne wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich i miast dla równomiernego rozwoju kraju.

Wyniki dotychczasowych badań pokazują równocześnie bardzo zróżnicowaną sytuację gmin wiejskich zlokalizowanych na obszarach podmiejskich oraz na obszarach oddalonych od miast, co uzasadnia zastosowanie odpowiedniej polityki, adekwatnej do potrzeb tych obszarów. W obecnej perspektywie finansowej należy wykorzystać w tym celu zarówno PROW jak i krajowe i regionalne programy operacyjne przygotowywane na lata 2014 - 2020.

Wskazujemy, że zalecenia wprowadzenia odpowiednich zmian wyrażane wielokrotnie przez Związek Gmin Wiejskich RP w całym okresie tworzenia projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 oraz regionalnych programów operacyjnych nie przyniosły zadawalających rezultatów.

Przyjmujemy z umiarkowaną satysfakcją, że zakresy interwencji niektórych działań przyjętych w ostatniej wersji PROW są bliższe naszym oczekiwaniom niż proponowane we wcześniejszych wersjach. Jednakże nadal oceniamy jako zdecydowanie niewystarczające alokacje finansowe w działaniach: Podstawowe usługi i odnowa miejscowości oraz Leader. Ponawiamy nasze wcześniejsze negatywne oceny, iż mimo zwiększenia w ostatecznej wersji PROW alokacji w stosunku do pierwotnych projektów nadal nie pozwalają one na osiągnięcie oczekiwanego standardu życia na obszarach wiejskich i zapewnienia ich rozwoju. Stanowczo podkreślamy, że alokacje te nie zapewnią wyrównania poziomu usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców w gminach wiejskich miastach.

Zwracamy uwagę, że łączna alokacja środków unijnych w dwóch w/w działaniach wynosi 1,1 mld euro i stanowi 12,8 % ogółu środków w II filarze WPR. Uwzględniając jednakże priorytety działania Leader zakładamy z dużym prawdopodobieństwem, że nawet 50 % alokacji w tym działaniu, która wynosi w całości 468 mln euro wsparcia unijnego, może zostać skierowane na wsparcie inwestycji w mikroprzedsiębiorstwach i na różnicowanie działalności gospodarczej. W konsekwencji łączna kwota na działania infrastrukturalne w ramach Leadera wyniesie jedynie 234 mln euro, co zmniejszy łączną alokację w PROW skierowaną na przedsięwzięcia infrastrukturalne do 867 mln euro tj. 10 % łącznej alokacji II filara. Po raz kolejny stwierdzamy, że jest to alokacja absolutnie niewystarczająca.

W tych okolicznościach podstawowym instrumentem PROW pozostaje działanie „Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich” z alokacją 633 mln euro wsparcia unijnego. W poszczególnych poddziałaniach tego działania ustalono maksymalne limity wysokości pomocy dla jednej gminy w całym okresie obecnej perspektywy finansowej. Zwracamy uwagę, że gdyby wszystkie gminy wiejskie (1566) i miejsko – wiejskie (608) wykorzystwały w pełni ustalone limity (dla zobrazowania skali problemu, w poddziałaniach 7.8.2 i 7.8.3 zakładamy, że w każdej gminie zostałyby wykonane inwestycje jedynie w 3 miejscowościach) wymagałoby to zapewnienia kwoty ok. 3,5 mld euro wsparcia unijnego. Zabezpieczenie jedynie 633 mln oznacza, że alokacja w tym działaniu (7.8)

posiada zabezpieczenie w wysokości jedynie 18 % potrzeb, czyli dla mniej niż co piątej gminy wiejskiej w Polsce.

Przypominamy, że Rząd RP dokonał przesunięcia 25 % środków z II do I filara WPR, czego skutkiem jest zmniejszenie środków w II filarze o 2,34 mld euro. Założono zatem z góry, że tylko część gmin uzyska wsparcie z PROW w maksymalnej, możliwej wysokości, bądź każda z nich uzyska wsparcie (średnio) jedynie w 18 % maksymalnych limitów, czyli 360.000 zł na inwestycje wodociągowo – kanalizacyjne i 540.000 zł na budowę lub modernizację dróg lokalnych, w całym siedmioletnim okresie. Przedstawione wyliczenia potwierdzają, że środki finansowe zabezpieczone w PROW 2014 – 2020 na poprawę infrastruktury w gminach wiejskich nie są w stanie zapewnić istotnej poprawy standardu życia na obszarach wiejskich. Mając na uwadze powyższe wyrażamy przekonanie, że projekt PROW na lata 2014 – 2020 nie jest w stanie zapewnić potrzebnych przeobrażeń polskiej wsi i nie może być traktowany jako podstawowy program osiągnięcia celów określonych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012 – 2020.

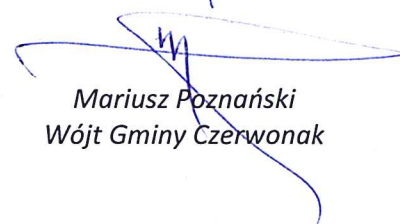
Jeszcze większy problemem stanowi sprawa dostępu gmin wiejskich do środków z krajowych i regionalnych programów operacyjnych. Projekty RPO przyjęte przez poszczególne województwa nie przewidują odrębnych alokacji dostępnych dla gmin wiejskich. Na obecnym etapie programowania nie ma więc możliwości określenia poziomu realnej dostępności dla gmin wiejskich środków w RPO, chociaż przedstawiciele Rządu RP deklarowali zapewnienie w krajowych i regionalnych programach operacyjnych kwoty 4,5 mld euro na rozwój obszarów wiejskich. Przyjęto rozwiązanie, że projekty gmin wiejskich będą uczestniczyły w konkursach wraz z projektami miast i powiatów.

Zwracamy uwagę, że kryteria oceny projektów stosowane w latach 2007 – 2013 wyraźnie preferowały inwestycje o dużej skali, co istotnie ograniczało dostępność środków na projekty zgłaszane przez gminy wiejskie. Taka sytuacja nie może powtórzyć się w obecnej perspektywie finansowej, chociaż obecny stan przygotowania regionalnych programów do wdrożenia nie daje takich gwarancji.

Powodowani troską o przyszłość obszarów wiejskich oczekujemy zapewnienia takich instrumentów wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych, będących w wyżej opisanej sytuacji podstawowymi programami mogącymi wpłynąć na rozwój obszarów wiejskich, aby dostęp do tych środków w wysokości co najmniej 4,5 mld euro był dla gmin wiejskich rzeczywiście możliwy.

Zwracamy równocześnie uwagę, że krajowe dokumenty strategiczne określające kierunki i mechanizmy rozwoju regionalnego preferują wyraźnie politykę miejską. Mając na uwadze dynamiczne zmiany, jakie nastąpiły na obszarach wiejskich w ostatnich latach oraz widząc poważne zagrożenia dla wdrożenia równomiernego rozwoju kraju apelujemy o pilne rozpoczęcie prac nad określeniem krajowej polityki wiejskiej.

*Przewodniczący
XV Kongresu Gmin Wiejskich*

*Mariusz Poznański
Wójt Gminy Czerwonak*